Nr 37

Betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i utlänningslagen, m. m., jämte motion.

Kungl. Maj:t har i propositionen 1971: 155 (inrikesdepartementet) föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om ändring i utlänningslagen (1954: 193),
2) lag om ändring i lagen (1971: 52) om skatterätt och länsrätt,
3) lag om ändring i lagen (1965: 94) om polisregister m. m.,
4) lag om ändring i lagen (1950: 382) om svenskt medborgarskap.

I anledning av propositionen har väckts den till inrikesutskottet hänvisade motionen 1971: 1555 av herr Svensson i Malmö m. fl. (vpk).

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att ärenden om utvisning överflyttas från länsstyrelserna till de nybildade länsrätterna. I samband därmed föreslås att påstående om politiskt flyktingskap i utvisningsärenden prövas först i samband med verkställigheten. Överflyttningen till länsrätterna föranleder även vissa andra ändringar i handläggningen av utvisningsärenden.

Vidare föreslås att förfarandet i utlänningsärenden med några få undantag bringas i överensstämmelse med föreskrifterna i den nyligen antagna förvaltningslagen resp. förvaltningsprocesslagen. Härmed tillgodoses för utlänningslagens del önskemålen om en harmonisering av lagstiftningen på skilda förvaltningsområden till den nya förvaltningsrättsreformen.

En ändring föreslås också i medborgarskapslagen innebärande att den del av handläggningen i ärenden om s. k. villkorlig naturalisation, som nu åvilar länsstyrelserna, överflyttas till invandrarverket.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1972.

Lagförslagen har följande lydelse:

1) Förslag till

Lag om ändring i utlänningslagen (1954: 193)

Härigenom förordnas i fråga om utlänningslagen (1954: 193),

dels att 12 a, 21, 25 och 33 §§ skall upphöra att gälla,

dels att 30, 31, 38, 41—46, 48, 49, 59 och 60 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 69 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
30 §	
Beslut om utvisning meddelas av *länsstyrelse. Påstår* utlänning att han är politisk flykting *och är påståendet ej uppenbart oriktigt, skall dock ärendet underställas den centrala utlänningsmyndigheten, som har att efter utlänningsnämndens hörande besluta i ärendet.*	Beslut om utvisning meddelas av *länsrätt. Påstående av* utlänning att han är politisk flykting *prövas enligt 58 § i samband med verkställigheten av beslutet.*
31 §	
I ärende angående utvisning skall, om utlänningen begär det, *förhör* hållas. Det åligger *myndighet som handlägger ärendet* att i god tid innan beslut om utvisning meddelas underrätta utlänningen om hans rätt att påkalla förhör.	I ärende *hos länsrätt* angående utvisning skall, om utlänningen begär det, *muntlig förhandling* hållas. Det åligger *länsrätten* att i god tid innan beslut om utvisning meddelas underrätta utlänningen om hans rätt att påkalla *sådan förhandling.*
Vad i första stycket sägs skall ej gälla i ärende, som efter besvär kommit under myndighets prövning.	*Vid muntlig förhandling hos förvaltningsdomstol i ärende angående utvisning äga 41 § samt 42 § första, andra och fjärde styckena motsvarande tillämpning. Utöver vad som följer av 16 § förvaltningsprocesslagen (1971: 291) äger domstolen förordna att förhandlingen skall hållas inom stängda dörrar, då det påkallas av omständigheterna.*
38 §	
Finnes anledning att hålla utlänning i förvar längre tid än en månad, skall frågan därom inom sagda tid underställas Konungen. Ej må någon kvarhållas längre tid än tre månader från det han togs i förvar, om ej Konungen finner synnerliga skäl därtill föreligga. Innan Konungen	

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

meddelar beslut härom, skall förhör hållas i ärendet samt utlänningsnämnden avgiva yttrande. Konungens beslut om kvarhållande av utlänning i förvar gäller för varje gång ej längre än tre månader från dagen för beslutet.

Första stycket gäller ej i ärende hos förvaltningsdomstol om utvisning. Ej må någon i sådant ärende kvarhållas längre tid än tre månader från det han togs i förvar, om ej synnerliga skäl därtill föreligga. Innan beslut härom meddelas skall muntlig förhandling hållas i ärendet. Beslut om kvarhållande av utlänning i förvar gäller för varje gång ej längre tid än tre månader från dagen för beslutet.

41 §

Förhörsmyndighet äger, då det finnes erforderligt, uppdraga åt polismyndighet eller särskilt utsedd person att vid förhöret vara allmänt ombud.

Vid förhör äger utlänningen åtnjuta biträde av därtill lämplig person. Har utlänningen ej utsett sådant biträde och finnes hans rätt icke kunna utan biträde tillvaratagas, skall förhörsmyndigheten förordna biträde åt honom. Är utlänningen ej på fri fot, skall även eljest, om han begär det, biträde förordnas av förhörsmyndigheten. Det åligger förhörsmyndigheten att före förhöret underrätta utlänningen om hans rätt att erhålla biträde.

Saknar utlänningen lämpligt biträde och finnes hans rätt icke kunna utan biträde tillvaratagas, skall förhörsmyndigheten förordna biträde åt honom *vid förhöret*. Är utlänningen ej på fri fot, skall även eljest, om han begär det, biträde förordnas av förhörsmyndigheten. Det åligger förhörsmyndigheten att före förhöret underrätta utlänningen om hans rätt att erhålla biträde.

42 §

Utlänningen så ock annan person, som skall höras, skola kallas till förhöret. Hålles utlänningen i förvar, skall förhörsmyndigheten förordna om hans inställande. Har kallelse delgivits minst fyra dagar före förhöret och utebliver den kallade utan anmält laga förfall, må förhörsmyndigheten förordna om hans hämtande; förordnande om hämtning av annan än utlänningen må dock icke meddelas med mindre synnerliga skäl äro därtill.

Vid förhöret skola de omständigheter som kunna inverka på ärendets avgörande noga utredas. *Då allmänt ombud är tillstädes, skall han angiva, vilka åtgärder*

Vid förhöret skola de omständigheter som kunna inverka på ärendets avgörande noga utredas. Tillfälle skall beredas utlänningen att angiva sin ståndpunkt och ut-

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
mot utlänningen som äro i fråga, samt redogöra för den utredning som åberopas i ärendet. Finnes ej allmänt ombud, äger utlänningen eljest på lämpligt sätt erhålla kännedom om utredningen. Tillfälle skall beredas utlänningen att angiva sin ståndpunkt och uttala sig om åberopade omständigheter.	tala sig om åberopade omständigheter.

Vid förhör skola förhandlingarna vara offentliga, om utlänningen begär det och förhörsmyndigheten icke finner omständigheterna föranleda till annat.

Konungen meddelar bestämmelser om ersättning till allmänt ombud, biträde och tolk, om gottgörelse till annan för inställelse vid förhör samt om åläggande för utlänningen att återgälda av allmänna medel utgiven biträdesersättning.

43 §

Finnes i ärende enligt denna lag att utredning vid domstol erfordras rörande omständighet av betydelse för ärendets avgörande, äger Konungen förordna, att förhör härom skall hållas vid allmän underrätt.

Vid förhöret skall lämplig person, som den centrala utlänningsmyndigheten förordnar, vara tillstädes såsom allmänt ombud. Rätten skall kalla utlänningen till förhöret, om han är på fri fot, och eljest ombesörja att han inställes vid rätten. Hörsammar icke utlänning som är på fri fot kallelse att inställa sig, må rätten förordna att han skall hämtas.

Om utlännings rätt att åtnjuta biträde vid förhör skall vad i 41 § andra stycket stadgas äga motsvarande tillämpning; rätten skall före förhöret underrätta utlänningen om vad sålunda är stadgat rörande biträde.

Rätten äger, då det påkallas av omständigheterna, förordna att förhöret skall hållas inom stängda dörrar. Om ersättning till allmänt ombud, biträde och tolk, om gottgörelse till annan för inställelse vid förhör samt om åläggande för utlänningen att återgälda av allmänna medel utgiven biträdesersättning gäller vad Konungen bestämmer. I övrigt skall beträffande förhöret i tillämpliga delar gälla vad om rättegång i brottmål är stadgat; förhöret skall anses som bevisupptagning utom huvudförhandling.	Rätten äger, då det påkallas av omständigheterna, förordna att förhöret skall hållas inom stängda dörrar. Om ersättning till allmänt ombud, biträde och tolk, om gottgörelse till annan för inställelse vid förhör samt om åläggande för utlänningen att återgälda av allmänna medel utgiven biträdesersättning gäller vad Konungen bestämmer. I övrigt skall, *med de begränsningar som angivas i 14 § förvaltningslagen (1971: 290)*, beträffande förhöret i tillämpliga delar gälla vad om rättegång i brottmål är stadgat; förhöret skall an-

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	ses som bevisupptagning utom huvudförhandling.
44 §	
Polismyndighets beslut om avvisning *och länsstyrelses beslut om utvisning* må överklagas av utlänningen.	Polismyndighets beslut om avvisning må överklagas av utlänningen.
Klagan föres hos den centrala utlänningsmyndigheten genom besvär. Klagande har att inom en vecka efter det han erhållit del av beslutet inkomma med besvären, *i fråga om avvisning till den centrala utlänningsmyndigheten och beträffande utvisning till länsstyrelsen.*	Klagan föres hos den centrala utlänningsmyndigheten genom besvär. Klagande har att inom en vecka efter det han erhållit del av beslutet inkomma med besvären.
	Förvaltningsdomstols beslut om utvisning må överklagas av utlänningen. Klagan föres enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (1971: 291). Klagande har dock att inom en vecka efter det han erhållit del av beslutet inkomma med besvären.
Om klagan rörande förvisning gäller vad eljest är stadgat om klagan över domstols dom eller beslut.	Om klagan rörande förvisning gäller vad eljest är stadgat om klagan över *allmän* domstols dom eller beslut.
45 §	
Innan den centrala utlänningsmyndigheten i ärende, som efter besvär kommit under myndighetens prövning, meddelar beslut om avvisning *eller utvisning,* skall yttrande inhämtas från utlänningsnämnden.	Innan den centrala utlänningsmyndigheten i ärende, som efter besvär kommit under myndighetens prövning, meddelar beslut om avvisning, skall yttrande inhämtas från utlänningsnämnden.
46 §	
Över den centrala utlänningsmyndighetens beslut om avvisning, förpassning eller *utvisning,* så ock dess beslut i tillståndsärende, i vilket utlänningsnämndens yttrande inhämtats på grund av 12 § första stycket, må klagan föras av utlänningen, om utlänningsnämnden eller någon dess ledamot anfört avvikande mening eller ock nämnden	Över den centrala utlänningsmyndighetens beslut om avvisning eller förpassning så ock dess beslut i tillståndsärende, i vilket utlänningsnämndens yttrande inhämtats på grund av 12 § första stycket, må klagan föras av utlänningen, om utlänningsnämnden eller någon dess ledamot anfört avvikande mening eller ock nämnden

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
i ärende rörande avvisning icke avgivit yttrande.	i ärende rörande avvisning icke avgivit yttrande.

Vad sålunda stadgats skall ej gälla beslut om förpassning i fall då utlänningsnämndens yttrande i ärendet ej fordras.

Klagan enligt första stycket föres hos Konungen genom besvär. Klagande har att inkomma med besvären *till den centrala utlänningsmyndigheten* inom en vecka efter det han erhållit del av beslutet.	Klagan enligt första stycket föres hos Konungen genom besvär. Klagande har att inkomma med besvären inom en vecka efter det han erhållit del av beslutet.

48 §

Utlänning som äger klaga över beslut om avvisning, förpassning eller utvisning må avgiva förklaring att han avstår från talan mot beslutet och medgiver att åtgärden må verkställas (nöjdförklaring). Sådan förklaring avgives inför länsstyrelse eller, i vittnes närvaro, inför polismyndighet eller styresman vid fångvårdsanstalt eller föreståndare för häkte eller den som är i styresmannens eller föreståndarens ställe. Förklaring inför annan myndighet än den som meddelat beslutet må dock avgivas endast om utskrift av beslutet eller bevis om dess innehåll såvitt angår utlänningen finnes att tillgå för den som mottager förklaringen.	Utlänning som äger klaga över beslut om avvisning, förpassning eller utvisning må avgiva förklaring att han avstår från talan mot beslutet och medgiver att åtgärden må verkställas (nöjdförklaring). Sådan förklaring avgives inför länsstyrelse eller, i vittnes närvaro, inför polismyndighet eller styresman vid fångvårdsanstalt eller föreståndare för häkte eller den som är i styresmannens eller föreståndarens ställe. *Såvitt avser beslut om utvisning må nöjdförklaring avgivas även inför länsrätt eller kammarrätt.* Förklaring inför annan myndighet än den som medelat beslutet må dock avgivas endast om utskrift av beslutet eller bevis om dess innehåll såvitt angår utlänningen finnes att tillgå för den som mottager förklaringen.

Nöjdförklaring må ej återtagas. Har utlänningen, innan förklaringen avgives, fullföljt talan mot beslutet, skall denna talan anses återkallad genom förklaringen.

Vad i första och andra styckena sägs skall äga motsvarande tillämpning i fråga om dom eller beslut, såvitt däri meddelats förordnande om förvisning. Nöjdförklaring beträffande domen eller beslutet må avgivas, förutom inför myndighet som angives i första stycket, jämväl inför den domstol som meddelat domen eller beslutet eller eljest inför allmän underrätt.

49 §

Klagan över beslut i ärende enligt denna lag må endast föras i fall som angivas i 44, 46 och 59 §§.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Utan hinder av vad i första stycket sägs må klagan föras över beslut om avvisande av ombud eller biträde, beslut i jävsfråga samt beslut om förvarstagande i ärende om utvisning hos förvaltningsdomstol.
	Klagan över beslut om avvisande av ombud eller biträde samt klagan över förvaltningsdomstols beslut i jävsfråga må föras särskilt inom en vecka efter det klaganden erhållit del av beslutet. Klagan över förvaltningsdomstols beslut om förvarstagande må likaledes föras särskilt och vare ej inskränkt till viss tid.

59 §

Har fråga om verkställighet enligt 58 § andra stycket underställts den centrala utlänningsmyndigheten, äger utlänningen föra klagan över myndighetens beslut, om utlänningsnämnden icke avgivit yttrande i ärendet eller om nämnden eller någon dess ledamot anfört avvikande mening.

Klagan enligt första stycket föres hos Konungen genom besvär. Klagande har att inkomma med besvären *till den centrala utlänningsmyndigheten* inom en vecka efter det han erhållit del av beslutet.	Klagan enligt första stycket föres hos Konungen genom besvär. Klagande har att inkomma med besvären inom en vecka efter det han erhållit del av beslutet.

60 §

Möter svårighet vid verkställighet eller är det tvivelaktigt huru verkställighet skall ske, skall ärendet underställas den centrala utlänningsmyndigheten. Har den centrala utlänningsmyndigheten meddelat beslut om avvisning, förpassning eller *utvisning*, äger myndigheten lämna närmare anvisningar för verkställigheten.	Möter svårighet vid verkställighet eller är det tvivelaktigt huru verkställighet skall ske, skall ärendet underställas den centrala utlänningsmyndigheten. Har den centrala utlänningsmyndigheten meddelat beslut om avvisning eller förpassning, äger myndigheten lämna närmare anvisningar för verkställigheten.

Vägrar fartygs eller luftfartygs befälhavare i fall som avses i 56 § att mottaga utlänningen, äger länsstyrelsen förelägga lämpligt vite.

69 a §

Bestämmelserna i 15 § förvaltningslagen (1971: 290) äga tillämpning i ärende om visering, uppe-

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	hållstillstånd, arbetstillstånd och återkallelse av bosättningstillstånd endast om utlänningen är bosatt eller eljest vistas inom riket.
	Bestämmelserna i 17 § förvaltningslagen (1971: 290) äga icke tillämpning beträffande beslut angående visering och arbetstillstånd och ej heller beträffande beslut angående uppehållstillstånd i annat fall än som avses i 12 § första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande i fråga om talan mot beslut som meddelats före den 1 januari 1972.

2) Förslag till

Lag om ändring i lagen (1971: 52) om skatterätt och länsrätt

Härigenom förordnas, att 4 § lagen (1971: 52) om skatterätt och länsrätt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 §
Vid länsrätt handlägges mål enligt barnavårdslagen (1960: 97) och lagen (1954: 579) om nykterhetsvård i den utsträckning som är föreskrivet i dessa lagar samt mål enligt 21 kap. föräldrabalken.	Vid länsrätt handlägges mål enligt barnavårdslagen (1960: 97), lagen (1954: 579) om nykterhetsvård och *utlänningslagen (1954: 193)* i den utsträckning som är föreskrivet i dessa lagar samt mål enligt 21 kap. föräldrabalken.

Vid länsrätt handlägges vidare, såvitt gäller svenskt körkort, turistkörkort eller trafikkort, mål om varning eller återkallelse av sådant kort och, såvitt gäller utländskt körkort, mål om varning eller vägran att godkänna körkortet, allt enligt vad därom är särskilt föreskrivet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

3) Förslag till

Lag om ändring i lagen (1965: 94) om polisregister m. m.

Härigenom förordnas, att 3 § lagen (1965: 94) om polisregister m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §	
Utdrag av eller upplysning om innehållet i polisregister skall meddelas, när framställning därom göres av	
1. justitiekanslern, riksdagens ombudsmän, rikspolisstyrelsen, den centrala utlänningsmyndigheten, länsstyrelse, polischef eller allmän åklagare;	1. justitiekanslern, riksdagens ombudsmän, rikspolisstyrelsen, den centrala utlänningsmyndigheten, länsstyrelse, *länsrätt,* polischef eller allmän åklagare;

2. annan myndighet, om och i den mån Konungen för visst slag av ärenden eller för särskilt fall ger tillstånd därtill;

3. enskild, om Konungen medger att utdrag meddelas för visst ändamål och den enskilde styrker att utdraget avses för sådant ändamål eller om i annat fall, där den enskilde styrker att hans rätt är beroende av upplysning ur registret, Konungen medger att upplysningen meddelas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

4) Förslag till

Lag om ändring i lagen (1950: 382) om svenskt medborgarskap

Härigenom förordnas, att 6 § lagen (1950: 382) om svenskt medborgarskap skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

6 §

Utlänning, som

1. fyllt aderton år;
2. sedan sju år har hemvist här i riket;
3. fört en hederlig vandel; samt
4. har möjlighet att försörja sig och sin familj,

kan på ansökan upptagas till svensk medborgare (naturaliseras). Fråga om naturalisation prövas av den centrala utlänningsmyndighet som avses i 3 § utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193).

Finnes det medföra gagn för riket att sökanden upptages till svensk medborgare eller har sökanden förut ägt svenskt medborgarskap eller är sökanden gift med svensk medborgare eller föreligga eljest med hänsyn till sökandes förhållanden särskilda skäl för dennes upptagande till svensk medborgare, må naturalisation beviljas, även om de i första stycket stadgade villkoren icke äro uppfyllda. Är sökanden dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, må även om annat särskilt skäl ej föreligger avvikelse ske från det under punkt 2 angivna villkoret.

Förlorar sökande, som har utländskt medborgarskap, ej detta i och med sin naturalisation utan fordras härför medgivande av den utländska statens regering eller annan myndighet, må som villkor för medborgarskapets förvärvande stadgas, att sökanden inför den *länsstyrelse som* den centrala utlänningsmyndigheten *bestämmer* inom viss tid styrker att dylikt medgivande lämnats. *Det åligger länsstyrelsen att meddela beslut, huruvida behörigt bevis företetts.*

Förlorar sökande, som har utländskt medborgarskap, ej detta i och med sin naturalisation utan fordras härför medgivande av den utländska statens regering eller annan myndighet, må som villkor för medborgarskapets förvärvande stadgas, att sökanden inför den centrala utlänningsmyndigheten inom viss tid styrker att dylikt medgivande lämnats.

Då utlänning enligt denna paragraf upptages till svensk medborgare, bestämmer den centrala utlänningsmyndigheten, huruvida naturalisationen skall omfatta även sökandens ogifta barn under aderton år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande i fråga om ärende som anhängiggjorts hos länsstyrelsen före den 1 januari 1972.

Motionen

I motionen 1971: 1555 av herr Svensson i Malmö m. fl. (vpk) yrkas

att riksdagen beslutar att följande tillägg och ändringar göres i propositionens förslag:

1. § 44 i utlänningslagen, stycke 2 och 3 »inom en vecka» utgår och ersätts av »inom två veckor».
2. Samma paragraf förses med tillägg så lydande: »Beslut om avvisning, utvisning eller förpassning må ej verkställas förrän klagotiden utgått eller, om klagan förts, förrän densamma slutbehandlats.»
3. § 46, satsen »– – – om utlänningsnämnden etc.» utgår.
4. § 48, stycket »Sådan förklaring avgives – – – etc.» strykes. I stället införes »Sådan förklaring avges skriftligen till den myndighet som meddelat beslutet och delges för kännedom närmast överordnade instans.»
5. § 58, meningen »Avvisning skall så snart det kan ske verkställas av polismyndighet» utgår.,

att riksdagen uppdrar åt Kungl. Maj:t att i instruktion till berörda myndigheter fastslå vilka länder som kan komma i fråga då det gäller att ge utländsk medborgare politisk asyl, samt

att riksdagen beslutar uttala att expeditionsavgiften för medborgarskapsbevis bör avskaffas.

Utskottet

Den föreliggande propositionen tar i tre huvudavsnitt upp handläggningsformerna för utlännings- och medborgarskapsärenden mot bakgrunden av genomförda ändringar av länsstyrelsernas organisation och den i år beslutade förvaltningsrättsreformen. När det gäller utlänningslagen föreslås att utvisningsärenden överflyttas från länsstyrelserna till de nybildade länsrätterna. I övrigt innebär förslaget att förfarandet i utlänningsärenden så långt möjligt anpassas till föreskrifterna i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen. Det är alltså inte fråga om en allmän översyn av utlänningslagstiftningen. Det anmäls i propositionen att en sådan är avsedd att företas när utlänningsutredningen avslutat sitt arbete.

Överföringen av utvisningsärendena från länsstyrelserna till de nybildade länsrätterna är enligt utskottets mening från rättssäkerhetssynpunkt en klar fördel, eftersom ärendena härigenom kommer att prövas i domstolsmässiga former. Utskottet tillstyrker alltså propositionen i denna del vilket innebär ändringar i utlänningslagen och lagen om skatterätt och länsrätt samt lagen om polisregister m. m.

Även propositionens förslag om förfarandet vid handläggningen av utlänningsärenden tillstyrks av utskottet. Förslaget är ett led i strä-

vandena att harmonisera lagstiftningen på skilda förvaltningsområden till den nya förvaltningsrättsreformen.

I den i anslutning till propositionen väckta motionen 1971: 1555 förs fram vissa ytterligare förslag som enligt motionärernas mening skulle starkare tillgodose utlänningarnas trygghet och rättssäkerhet. Sålunda föreslås att tiden för förande av klagan över polismyndighets beslut om avvisning och förvaltningsdomstols (dvs. länsrätts och kammarrätts) beslut om utvisning skall utsträckas från en till två veckor. Enligt utskottets mening kan nuvarande korta besvärstid, som under lång tid funnits i utlänningslagstiftningen, ifrågasättas. Frågan diskuteras också tämligen utförligt i propositionen. I likhet med departementschefen anser utskottet emellertid att någon ändring på denna punkt inte nu bör göras i avvaktan på den aviserade allmänna översynen av utlänningslagstiftningen. Det kan tilläggas att ett bifall till motionens förslag skulle innebära två veckors besvärstid i vissa fall medan en veckas besvärstid skulle behållas i övriga fall. En sådan differentiering av besvärstiden för likartade ärenden i en och samma författning anser utskottet inte böra komma i fråga. Utskottet avstyrker sålunda motionen i nu behandlade del.

Motionärerna föreslår vidare (punkterna 2 och 5 i yrkandet) att beslut om avvisning, utvisning eller förpassning inte skall få verkställas förrän klagotiden har gått ut eller, om klagan har förts, ärendet har slutligt avgjorts i högre instans. Motionärerna har i denna fråga missuppfattat gällande bestämmelser. Utvisning och förpassning får aldrig verkställas utan att lagakraftvunnet beslut föreligger. Avvisning kan få ske i ett fall utan hinder av förd klagan, nämligen då polismyndighet beslutar om avvisning vid utlänningens ankomst till riket. Detta kan inträffa då utlänningen saknar pass eller visum eller penningmedel för sitt uppehälle. Skulle utlänningen göra gällande att han är politisk flykting, får avvisning ej verkställas omedelbart, utan ärendet skall överlämnas till statens invandrarverk, såvida inte polismyndigheten finner utlänningens påstående vara uppenbart oriktigt. Med hänvisning till den lämnade redovisningen för innehållet i gällande bestämmelser avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Enligt 46 § utlänningslagen gäller den begränsningen i utlänningens rätt att överklaga beslut av invandrarverket i fråga om avvisning och förpassning samt vissa andra tillståndsärenden, att klagan får föras hos Kungl. Maj:t endast om utlänningsnämnden eller i varje fall någon av nämndens ledamöter anfört avvikande mening. Motionärerna menar att utlänningen bör kunna anföra besvär även om nämnden är enig om att han bör kunna avlägsnas ur riket. De föreslår att paragrafen ändras i enlighet härmed. Utskottet vill anmärka att motionärerna inte förutsatt ändring av motsvarande begränsning i besvärsrätten enligt 59 §, som behandlar överklagande av verkställighet av

beslut om avlägsnande ur riket av utlänning som hävdar att han är politisk flykting. Det kan vidare påpekas att utlänningen kan, vid sidan av besvärsinstitutet och utan tidsbegränsning, hos Kungl. Maj:t anhålla att avlägsnandebeslut omprövas enligt 51 § utlänningslagen (s. k. återbrytande av beslut). Med hänvisning härtill avstyrks motionen i denna del.

Utlänning kan avge förklaring att han avstår från att begagna möjlighet att överklaga beslut om hans avlägsnande ur riket. Bestämmelser om sådan nöjdförklaring finns i 48 §. Motionärerna föreslår att nöjdförklaring bör avges i striktare former än de förmenar vara fallet f. n. De anför som motivering härför bl. a. följande: »Myndighet kan frestas till missbruk eller rent av till osann uppgift för att bli kvitt ett ärende om nöjdförklaring kan avges i alla de fall som anges i lagtexten.» Den motivering som motionärerna anför till stöd för yrkandet måste betraktas som synnerligen anmärkningsvärd. Motionärerna förutsätter att de handläggande tjänstemännen inte följer gängse förvaltningspraxis utan rent av begår tjänstefel för att få fram nöjdförklaringar. Självfallet saknas anledning att lägga ett sådant påstående till grund för en lagändring. Utskottet vill endast i sammanhanget framhålla vikten av att tolkar anlitas i erforderlig utsträckning så att berörda utlänningar på språk som de behärskar får kännedom om innehållet i gällande bestämmelser. Enligt motionens motivering bör vidare avgiven nöjdförklaring inte medföra inskränkning i utlännings rätt att anföra besvär. En nöjdförklaring bör enligt motionen inte heller innebära återkallelse av tidigare anförda besvär. Utskottet vill för sin del påpeka att om en sådan ordning genomförs förfaller ändamålet med nöjdförklaringen. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionsförslaget.

I motionen föreslås därjämte att Kungl. Maj:t i instruktion till berörda myndigheter bör fastslå vilka länder som kan komma i fråga då det gäller att ge utländsk medborgare politisk asyl. Enligt motionärerna har »högeroppositionella» från öststaterna »utan närmare undersökning tämligen undantagslöst» beviljats politisk asyl samtidigt som myndigheterna »vägrat att ens godta möjligheten av politisk förföljelse» när det gäller medborgare som flytt från exempelvis Spanien, Portugal, Brasilien eller Grekland. Det görs vidare gällande att i den administrativa tillämpningen har förekommit fall av eller försök till utvisning eller förvisning på basis av ensidiga och partiska uppgifter om utlänningen, bristande information om hans legala rättigheter samt hårdhänt och drastisk tillämpning av gällande bestämmelser. Det tilläggs att »möjligheter att ställa ekonomiska garantier» av allt att döma har spelat en roll för bedömningen av enskilda fall. »Uppenbart politiska fall har över huvud aldrig blivit föremål för politisk bedömning.»

Utskottet vill bestämt ta avstånd från denna vrångbild av den svens-

ka flyktingpolitiken och av utlänningsmyndigheternas sätt att bedriva sitt ansvarsfulla arbete. Uppslaget att asylrätten skulle vara beroende av att en flykting kommer från ett i en förteckning upptaget land är föga genomtänkt och kan utan vidare avvisas. Asylrätten skall innebära ett skydd för den enskilda individen. Den som i sitt hemland riskerar att bli utsatt för förföljelse på grund av sin härstamning, tillhörighet till viss samhällsgrupp, religiösa eller politiska uppfattning eller eljest på grund av politiska förhållanden skall kunna få en fristad här i riket oavsett från vilket land han kommer. Av allmänt humanitära skäl medges utlänningar stanna här i landet även om de inte kan betraktas som politiska flyktingar i lagens mening. Det gäller bl. a. medborgare i krigförande länder som riskerar straff för framför allt militära brott. Motionärernas förslag skulle innebära avsteg från de allmänt omfattande principer som nu gäller. Regler av det begärda slaget skulle vidare kunna tas till intäkt för att dela upp de politiska flyktingarna i olika kategorier beroende på bl. a. vilka slag av åsikter som föranlett förföljelsen i hemlandet. En av regeringen fastställd förteckning över länder av det slag som föreslås skulle dessutom medföra utrikespolitiska komplikationer. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionsyrkandet.

Propositionen behandlar avslutningsvis på grundval av förslag av statens invandrarverk vissa ändringar i medborgarskapslagen. Enligt denna lag kan utlänning på vissa villkor upptas till svensk medborgare genom s. k. naturalisation efter beslut av invandrarverket. Om utlänningen inte härigenom automatiskt förlorar sitt utländska medborgarskap, görs det svenska medborgarskapet beroende av att han kan visa att han befriats från det tidigare medborgarskapet. Detta skall inom viss tid styrkas inför länsstyrelse som invandrarverket bestämmer.

Propositionens förslag innebär i huvudsak att länsstyrelsernas befattning med dessa villkorliga naturalisationsärenden upphör och överflyttas på invandrarverket. Vidare föreslås ändrade former för utfärdande av bevis om svenskt medborgarskap vilket medför att den expeditionsavgift, som hittills utgjort 300 kr., inte kommer att tas ut som nu i samband med villkorligt naturalisationsbeslut utan först sedan förvärv av svenskt medborgarskap blivit gällande.

Utskottet tillstyrker den i propositionen föreslagna ändringen i medborgarskapslagen.

I motionen yrkas att den nämnda expeditionsavgiften avskaffas varvid hänvisas till att skatteutskottet i betänkande över en motion i ämnet uttalat att avgiften borde kunna nedsättas och att utskottet även förutsatte att Kungl. Maj:t skulle beakta en av Nordiska rådet i år avgiven rekommendation på denna punkt. Utskottet har inhämtat att Kungl. Maj:t genom beslut den 26 november i år har beslutat att sätta ned avgiften när det gäller medborgarskapsbevis som utfärdas av invandrarverket

från 300 till 115 kr. och när det gäller motsvarande bevis som utfärdas av länsstyrelsen (avser unga utlänningar samt invandrare från de nordiska länderna) från 100 till 60 kr. Med hänsyn till vad sålunda anförts anser sig utskottet inte ha anledning att föreslå riksdagen att vidta någon åtgärd i anledning av motionsyrkandet. Detta avstyrks således.

Utskottet hemställer

A. att riksdagen med avslag på motionen 1971: 1555, såvitt avser 44, 46, 48 och 58 §§ utlänningslagen, antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i utlänningslagen,

B. att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till lag om ändring i lagen om skatterätt och länsrätt,
lag om ändring i lagen om polisregister m. m. och
lag om ändring i lagen om svenskt medborgarskap,

C. att riksdagen avslår motionen 1971: 1555 i den mån den inte behandlats under A.

Stockholm den 7 december 1971

På inrikesutskottets vägnar
KARL ERIK ERIKSSON

Närvarande: herrar Eriksson i Arvika (fp), Fagerlund (s), Nilsson i Tvärålund (c), Fridolfsson (s), Johansson i Simrishamn (s), Oskarson (m), fru Ludvigsson (s), herrar Stridsman (c), Lorentzon (vpk), Nilsson i Kalmar (s), Carlström (fp), Strindberg (m) och Olsson i Asarum (s).

Reservation

vid utskottets hemställan under A och C av herr Lorentzon (vpk), som anser

dels att utskottets yttrande bort ha följande lydelse:

»Förslagen i föreliggande proposition innebär i fråga om utlänningslagen dels att ärenden om utvisning flyttas över från länsstyrelserna till de nybildade länsrätterna och dels att förfarandet i utlänningsärenden i övrigt anpassas till den förvaltningsrättsreform som beslutats tidigare i år.

Förslagen har i huvudsak formell karaktär. Inga ändringar föreslås i utlänningars rättsliga ställning här i landet utom i det avseendet att det rättsliga förfarandet förbättras på några punkter. I stället hänvisas i propositionen till en mer genomgripande omarbetning av utlänningslagstiftningen som avses komma att företas senare. Enligt utskottets mening är detta inte tillräckligt skäl för att uppskjuta förändringar i lagen i delar där utlänningars rättssäkerhet på ett omotiverat sätt skjutits tillbaka i förhållande till på andra områden vedertagna principer. I motionen 1971:

1555 har pekats på vissa bestämmelser som från rättssäkerhetssynpunkt måste anses särskilt otillfredsställande.

Enligt nuvarande ordning kan avvisning av utlänning i vissa fall gå i verkställighet utan hinder av anförda besvär. Detta är en ordning som enligt utskottets mening inte kan accepteras. Utskottet föreslår därför att 57 § första stycket utlänningslagen upphävs.

När det gäller beslut om utvisning förordas i propositionen att besvär över sådant beslut liksom hittills skall anföras inom en vecka. Utskottet anser att en vecka är alltför kort besvärstid i ärenden av detta slag. Detsamma gäller om besvärstiden i fråga om polismyndighets beslut angående avvisning. Utskottet föreslår därför liksom motionärerna att besvärstiden i angivna fall utsträcks till två veckor. Detta föranleder ändring i 44 § andra och tredje styckena.

Enligt 46 § har utlänning rätt att överklaga statens invandrarverks beslut om avvisning och förpassning m. m. endast om utlänningsnämnden eller någon av nämndens ledamöter anfört avvikande mening eller om nämnden, om det gäller avvisning, inte avgivit yttrande. Utskottet anser att utlänningen bör ha möjlighet att anföra besvär även i det fall att nämnden enhälligt har tillstyrkt att utlänningen avlägsnas ur landet. Utskottet vill här peka på att utlänningen med stöd av 51 § under alla förhållanden har möjlighet att hos Kungl. Maj:t begära att beslutet upphävs. Den fullföljdsbegränsning som ligger i 46 § fyller alltså endast en begränsad funktion. Paragrafen bör med hänsyn härtill utformas på det sätt motionärerna har föreslagit.

Liksom i brottsbalken och vissa lagar på kriminalvårdens område upptar utlänningslagen institutet nöjdförklaring. Om utlänning avger sådan förklaring går beslut om hans avlägsnande ur riket i verkställighet utan hinder av att besvärstiden inte har löpt ut. Avgiven nöjdförklaring innebär vidare att tidigare anförda besvär anses återkallade. Utskottet kan inte finna att nöjdförklaring fyller någon funktion inom utlänningslagstiftningen. Besvärstiden är här en vecka resp. två veckor i vissa fall om utskottets förslag i denna del bifalles, medan tiden för vad i brottmål är tre veckor. Någon tidsvinst av betydelse uppstår alltså varken för utlänningen eller berörda myndigheter. Väsentligare är emellertid att upptagande av nöjdförklaring är en grannlaga uppgift i synnerhet som det kan befaras att utlänningen på grund av språksvårigheter eller bristande förtrogenhet med svenska rättsförhållanden kan komma att missförstå innebörden av nöjdförklaringen. Utskottet föreslår på grund härav att möjligheterna till nöjdförklaring helt utgår ur utlänningslagen. Till följd härav bör 48 § samt 57 § andra stycket upphävas. Sistnämnda paragraf, som behandlats även i det föregående, skulle härigenom komma att upphävas i sin helhet.

I övrigt har propositionens förslag till ändringar i utlänningslagen inte föranlett erinringar från utskottets sida. Dessa tillstyrks alltså liksom

följdändringarna i lagarna om skatterätt och länsrätt samt om polisregister m. m.

Ej heller har utskottet någon erinran mot föreslagna ändringar i medborgarskapslagen. Utskottet vill emellertid i anknytning till vad i propositionen sägs om ordningen för uttagande av expeditionsavgift vid förvärv av svenskt medborgarskap och till de synpunkter i denna fråga som framförts i motionen anföra följande.

Sedan motionen väcktes den 16 november, har Kungl. Maj:t den 26 november i år sänkt avgiften från 300 och i vissa fall 100 kr. till 115 resp. 60 kr. Detta är ett steg i rätt riktning men inte tillräckligt för att tillgodose Nordiska rådets rekommendation i ämnet som gick ut på att avgiften skulle slopas helt. Med hänsyn till att frågan inte tillhör det område som utskottet vanligen behandlar, begränsar sig utskottet till detta uttalande. Vad utskottet sålunda anfört bör riksdagen i anledning av motionen 1971: 1555 ge Kungl. Maj:t till känna.

Slutligen framförs i motionen förslag av innebörd att regeringen bör utfärda preciserade riktlinjer för vilka länder som kan komma i fråga då det gäller att ge utländsk medborgare politisk asyl. Erfarenheterna styrker att frågor av detta slag är av sådan principiell räckvidd att det bör åvila regeringen att meddela anvisningar härom. Utskottet ansluter sig därför även i denna del till motionen. Vad utskottet anfört bör ges Kungl. Maj:t till känna.»

dels att utskottet bort hemställa

»A. att riksdagen – med förklaring att förslaget till lag om ändring i utlänningslagen inte kunnat oförändrat antas – i anledning av motionen 1971: 1555 antar lagförslaget med den ändringen att ingressen samt 44 och 46 §§ skall erhålla följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse.

(Kungl. Maj:ts förslag)	*(Utskottets förslag)*
Härigenom förordnas i fråga om utlänningslagen (1954: 193),	
dels att 12 a, 21, 25 och 33 §§ skall upphöra att gälla,	*dels* att 12 a, 21, 25, 33, *48* och *57* §§ skall upphöra att gälla,
dels att 30, 31, 38, 41–46, *48*, 49, 59 och 60 §§ skall ha nedan angivna lydelse,	*dels* att 30, 31, 38, 41–46, 49, 59 och 60 §§ skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 69 a §, av nedan angivna lydelse.	
44 §	
Polismyndighets beslut om avvisning må överklagas av utlänningen.	
Klagan föres hos den centrala utlänningsmyndigheten genom besvär. Klagande har att inom *en vecka* efter det han erhållit del av beslutet inkomma med besvären.	Klagan föres hos den centrala utlänningsmyndigheten genom besvär. Klagande har att inom *två veckor* efter det han erhållit del av beslutet inkomma med besvären.

(Kungl. Maj:ts förslag)	*(Utskottets förslag)*
Förvaltningsdomstols beslut om utvisning må överklagas av utlänningen. Klagan föres enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (1971: 291). Klagande har dock att inom *en vecka* efter det han erhållit del av beslutet inkomma med besvären.	Förvaltningsdomstols beslut om utvisning må överklagas av utlänningen. Klagan föres enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (1971: 291). Klagande har dock att inom *två veckor* efter det han erhållit del av beslutet inkomma med besvären.

Om klagan rörande förvisning gäller vad eljest är stadgat om klagan över allmän domstols dom eller beslut.

46 §

Över den centrala utlänningsmyndighetens beslut om avvisning eller förpassning så ock dess beslut i tillståndsärende, i vilket utlänningsnämndens yttrande inhämtats på grund av 12 § första stycket, må klagan föras av utlänningen, *om utlänningsnämnden eller någon dess ledamot anfört avvikande mening eller ock nämnden i ärende rörande avvisning icke avgivit yttrande.*	Över den centrala utlänningsmyndighetens beslut om avvisning eller förpassning så ock dess beslut i tillståndsärende, i vilket utlänningsnämndens yttrande inhämtats på grund av 12 § första stycket, må klagan föras av utlänningen.

Vad sålunda stadgats skall ej gälla beslut om förpassning i fall då utlänningsnämndens yttrande i ärendet ej fordras.

Klagan enligt första stycket föres hos Konungen genom besvär. Klagande har att inkomma med besvären inom en vecka efter det han erhållit del av beslutet.

C. att riksdagen i anledning av motionen 1971: 1555 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om expeditionsavgiften vid utfärdande av medborgarskapsbevis och om anvisningar för medgivande av politisk asyl.»

ESSELTE TRYCK, STOCKHOLM 1971 712255